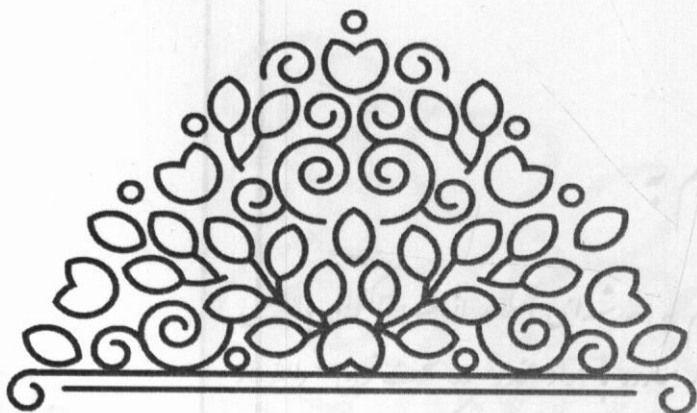
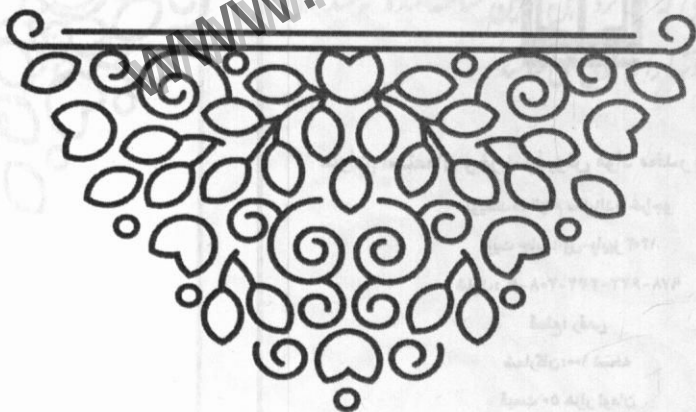

استعمال و خرید و فروش مواد مخدر در قوه قضائیه

الهام ستارزاده خواجه

سرشماریه: ستارزاده خواجو، الهام، ۱۳۶۲-

عنوان و نام پدیدآور: استعمال و خرید و فروش مواد مخدر در فقه فریقین/ الهام ستارزاده.

مشخصات نشر: قم: انتشاراد حکمت، ۱۴۰۲.

مشخصات ظاهری: ۱۷۴ص: ۵/۲۱، ۵/۱۴ س.م.

شایک: ۶-۳۰۸-۳۴۲-۶۲۲-۹۷۸: ۵۰۰۰۰۰ ریال

وضعیت فهرست نویسی: فیا

یادداشت: کتابنامه: ص. ۱۴۷ - ۱۶۶.

موضوع: مواد مخدر -- قوانین و مقررات (فقہ)

(Narcotic laws (Islamic law

فتواهای شیعه -- قرن ۱۴

20th century -- Fatwas, Shiites

فتاواہی اہل سنت -- قرن ۱۴

20th century -- Fatwas, Sunnites

رده بندی کنگره: BP۱۹۴/۲

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۳۷۴

شماره کتابشناسی ملی: ۹۳۹۹۳۲۹

اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیپا

عنوان: استعمال و خرید و فروش مواد مخدر در فقه فریقین

نویسنده: الهام ستارزاده خراجو

نوبت چاپ: اول- پاییز ۱۴۰۲

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۳۴۲-۳۰۸-۶

قطع: رقعی

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

قیمت ۵۰ هزار تومان

تماس با ناشر: ۰۹۳۶۴۹۵۶۴۷۳ (آقای محمد قمی اوپلی)

فهرست

۹.....	پیشگفتار
۱۱.....	مقدمه
	فصل نخست
	کلیات و مفاهیم ۱۳
۱۵.....	گفتار اول: کلیات
۱۵.....	الف - موضوع
۱۷.....	گفتار دوم: مفهوم شناسی
۱۷.....	الف - استعمال
۱۸.....	ب - بیع (خرید و فروش)
۱۸.....	بیع در لغت
۲۰.....	ج - مواد مخدر و انواع آن

مخدر در لغت: ۲۰.....

مخدر در اصطلاح: ۲۱.....

انواع مواد مخدر: ۲۳.....

الف - مواد مخدر طبیعی: ۲۳.....

۱- انواع مواد مخدر طبیعی: ۲۳.....

ب - مواد مخدر صنعتی: ۲۴.....

۲- انواع مواد مخدر صنعتی: ۲۴.....

د- فقه ۲۵.....

ز: امامیه ۲۸.....

ز: بررسی مفهوم فریقین: (خاصه و عامه) ۲۹.....

گسترش و اسباب ظهور و گسترش مواد مخدر ۳۱.....

الف - تاریخچه مواد مخدر در جهان: ۳۱.....

ب - تاریخچه مواد مخدر در ایران: ۳۲.....

فصل دوم

استعمال مواد مخدر از منظر شیعه و سنی | ۳۵

گسترش اول: مواد مخدر در ابواب فقهی و آرای شیعه و سنی: ۳۸.....

الف - مواد مخدر در ابواب فقهی: ۳۸.....

۱- مواد مخدر در ابواب فقهی شیعه: ۳۸.....

۲- مواد مخدر در ابواب فقهی سنی: ۳۹.....

ب - مواد مخدر در آرای فقهای شیعه و سنی: ۴۰.....

۱- مواد مخدر در آرای فقهای شیعه: ۴۰.....

مطلقاً حرمت: ۴۰.....

۱ مرتضی انصاری: ۴۰.....

حاج ملا سلطان محمد گنابادی: ۴۰.....

حاج ملا علی محمد گنابادی: ۴۱.....

ابو عبدالله محمد بن مکی عاملی (شهید اول): ۴۱.....

آیت الله ابوالقاسم خویی: ۴۲.....

امام خمینی رحمه الله: ۴۲.....

مرتضی مطهری: ۴۲.....

ناصر مکارم شیرازی: ۴۳.....

حرمت مگر در موارد ضروری: ۴۳.....

احمد ابن ادوین حلی: ۴۳.....

حسن بن یوسف حلی: ۴۴.....

محمد حسن نجفی: ۴۴.....

زین الدین بن علی بن احمد عاملی (شهید ثانی): ۴۵.....

سید ابوالحسن اصفهانی: ۴۵.....

سید علی خامنه‌ای: ۴۶.....

۲- مواد مخدر در اقوال فقهای عامه: ۴۶.....

مذهب حنفیه: ۴۶.....

ابن عابدین: ۴۶.....

عبد الغنی میدانی: ۴۶.....

محمد اشرف عظیم آبادی: ۴۷.....

محمد بن عبدالله عزیزی: ۴۷.....

مذهب مالکی: ۴۷.....

عبدالله المنوفی:..... ۴۷

الخطاب:..... ۴۸

ابوالبرکات احمد دردیر:..... ۴۸

شیخ محمد بن جعفر کتانی:..... ۴۸

جمع‌بندی: (اقوال)..... ۴۸

مذهب شافعی:..... ۴۹

ابو سلیمان احمد بن محمد ابراهیم خطابی:..... ۴۹

امام محمد بن احمد ذهبی:..... ۵۰

یحیی الدین بن شرف نووی:..... ۵۰

بدراالدین محمد بهادر زرکشی:..... ۵۰

خطیب شریینی:..... ۵۱

مذهب حنفی:..... ۵۱

شیخ الاسلام ابن تیمیہ حرانی:..... ۵۱

ابن قیم جوزیه:..... ۵۱

شمس الدین مقدسی بن مفلح:..... ۵۲

گفتار دوم: مستندات حکم استعمال مواد مخدر در فقه شیعه و سنی:..... ۵۳

۱- آیات قرآن:..... ۵۳

آیه تَهْلُکَهِ:..... ۵۳

: آیه منع خودکشی:..... ۵۶

آیه حرمت مسکرات:..... ۶۰

آیه حرمت اسراف و تبذیر:..... ۶۲

۲- روایات:..... ۶۵

روایات ذکرشده از مبادی شیعه:..... ۶۵

روایات ذکرشده از مبادی اهل سنت: ۶۷.....

حکم به حرمت با استناد به حدیث نبوی (کَلْ مَسْکَرًا): ۶۹.....

نظر فقهای اهل سنت در مورد اعتبار حدیث: ۷۰.....

روایات امام رضا علیه السلام در مورد اطعمه و اشربه: ۷۱.....

۳- حکم عقل: ۷۳.....

اول: قانون وجوب دفع المضار عن النفس عقلاً: ۷۵.....

دوم: قانون کُلِّ مَا حَكَمَ بِهِ الْعَقْلُ حَكَمٌ بِهِ الشَّرْع: ۷۶.....

۴- حکم به حرمت با استناد به قواعد فقهی و اصولی: ۸۰.....

حکم حرمت از باب قاعده‌ی حرمت مقدمه‌ی حرام: ۸۰.....

دیدگاه امام خمینی: ۸۰.....

دیدگاه آیت‌العلما ضیاء عوایق: ۸۱.....

حکم حرمت با استناد به قاعده‌ی نفی سبیل: ۸۳.....

حکم به حرمت با توجه به مصالح مرسله: ۸۵.....

حکم به حرمت با استناد به سد و قمع ذرایع: ۸۹.....

قرآن: ۹۰.....

اجماع: ۹۱.....

عقل: ۹۱.....

دیدگاه مذاهب نسبت به سد ذرایع: ۹۱.....

جمع بندی: ۹۳.....

فصل سوم

خرید و فروش مواد مخدر از منظر فقهای فریقین | ۹۵

گفتار اول: خرید و فروش مواد مخدر از منظر فقهای امامیه: ۹۷.....

الف: رابطه‌ی حکم استعمال با خرید و فروش مواد مخدر: ۹۷

ب- حکم تکلیفی خرید و فروش مواد مخدر در فقه امامیه: ۱۰۰

۱- حرمت به سبب ضرری بودن معامله: ۱۰۱

سند حدیث: ۱۰۱

معانی ضرر و ضرار: ۱۰۵

معنای لا در قاعده: ۱۰۷

نظریه شیخ انصاری: ۱۰۷

نظریه مرحوم شریعت اصفهانی: ۱۰۸

نظریه مرحوم نراقی: ۱۰۸

نظریه امام خمینی (ره): ۱۰۹

نحوه استدلال به قاعده لا ضرر: ۱۱۰

۲- حرمت به سبب اعانه بر اثم و عدوان: ۱۱۱

تعاون، اثم و عدوان در اصطلاح: ۱۱۲

استنباط: ۱۱۴

ج: حکم وضعی خرید و فروش مواد مخدر در فقه امامیه: ۱۱۶

د: اقوال فقهای شیعه در مورد حرمت خرید و فروش مواد مخدر: ۱۱۹

گفتار دوم: خرید و فروش مواد مخدر از منظر فقهای عامه ۱۲۲

الف: حکم تکلیفی خرید و فروش مواد مخدر در فقه اهل سنت: ۱۲۲

۱- دیدگاه قائلین به عدم حرمت معاملات مواد مخدر: ۱۲۲

کراهت معاملات: ۱۲۳

جواز (اباحه) معاملات: ۱۲۳

۲- دیدگاه قائلین به حرمت مواد مخدر: ۱۲۴

مفهوم قیاس و انواع آن: ۱۲۴

قیاس مخدر با سکر:..... ۱۲۷

نحوه‌ی استدلال:..... ۱۲۸

ب: حکم وضعی خرید و فروش مواد مخدر از منظر فقهای عام .. ۱۳۰

۱- صحت معامله:..... ۱۳۰

۲- بطلان معامله: ۱۳۲

ج: اقوال فقهای اهل سنت در مورد خرید و فروش مواد مخدر..... ۱۳۳

جمع بندی:..... ۱۳۶

نتیجه‌گیری | ۱۳۹

پیشنهادهات ۱۴۴

منابع و مأخذ | ۱۴۵

www.ketab.ir

پیشگفتار

استعمال مواد مخدر یکی از مظاهر انحطاط اخلاقی بشر است و باعث فساد جسم و عقل و ورود زیانهای شدید به جامعه می شود. در این کتاب با مطالعه منابع فقهی و روایی و ادله ی قرآنی حکم استعمال و خرید و فروش مواد مخدر را به خاطر درگیر شدن بسیاری از مردم در ایران به خصوص جوانان و تبعات ناگوار غیر قابل جبرانی را که دنبال دارد مورد بررسی قرار داده ایم.

با اینکه مواد مخدر از سابقه ی تاریخی طولانی برخوردار هستند ولی حکم خاصی در مورد این مواد وارد نشده است شاید علت این امر آن باشد که در گذشته عمده مصرف این مواد در زمینه طب بود به صورت خودسرانه مصرف نمی شد و مورد ابتلای جامعه نبود. از آنجاکه اعتقادات دینی در کاهش جرائم تأثیر به سزایی دارد و هیچ قدرتی به توانمندی دین نمی تواند تحول عمیقی در جامعه پدید آورد، هدف از کتاب حاضر آگاهی افراد جامعه از حکم شرعی این عمل و نشر آن حکم و هم چنین امتناع افراد از گرایش به مواد مخدر و

خرید و فروش آن است. در این راستا با استفاده از روش توصیفی تطبیقی نتایج زیر حاصل شده است که علمای مذاهب مختلف در مورد اینکه استعمال مواد مخدر حرام است اتفاق نظر دارند، ولی با وجود این اتفاق نظر دلایل هر کدام برای این حکم متفاوت است، گروهی برای حکم حرمت به آیات و روایات عام و دلیل عقل اشاره می‌کنند، گروهی از قواعد مختلف فقهی مثل قاعده‌ی لا ضرر، حرمت اعانت بر اثم و عدوان و سد ذرایع و... استفاده می‌کنند. در مورد خرید و فروش مواد مخدر همه فقهای امامیه قائل به حرمت تکلیفی معاملات مواد مخدر هستند، در خصوص حکم وضعی نیز برخی قائل به صحت اما اکثریت حکم به بطلان این معاملات کرده‌اند. از منظر فقهای عامه قول مشهور حرمت تکلیفی معاملات مواد مخدر است لکن گروهی نیز قائل به عدم حرمت این معاملات هستند، از نظر حکم وضعی نیز اکثریت فقهای عامه معاملات مواد مخدر را مانند مسکرات باطل می‌دانند.

مقدمه

یکی از بلاهای خانمان سوز که آفتی بر پیکر جوامع بشری است، مسئله‌ی مواد مخدر و اعتیاد است که قدرت تفکر و خلاقیت، توان و کوشش و سازندگی را از انسان‌ها گرفته بنیان خانواده، اعتقاد و باورهای دینی آن‌ها را در معرض نابودی و اضمحلال پاشیدگی قرار داده و متأسفانه روز به روز رو به گسترش است. کشف مواد مخدر، همانند سرآغاز پیدایش بشر، تاریخ مبهم و ناشناخته‌ای دارد. اما بنا بر اسناد تاریخی موجود، این نوع مواد که عمدتاً از گیاهان به دست می‌آیند، در اعصار گذشته مورد توجه انسان بوده و با توجه به آثارشان جهت تغذیه و درمان، استعمال می‌شده‌اند، در لوح‌های سومریان که مربوط به هفت هزار سال قبل از میلاد می‌باشد از تریاک نام برده شده و آن را گیاه سعادت نامیده‌اند.

در قرن هفدهم، کشتی‌های تجاری انگلیس این مرگ‌آور را از خاور دور به ایران آوردند و با هدیه به درباریان آنان را معتاد ساختند. مصرف این مواد در ایران تا حدی شیوع یافت که از تریاک به عنوان داروی مسکن استفاده می‌شد و یکی از منابع درآمد کشور محسوب می‌گشت. بر اثر گسترش

ابتلاء اقشار مختلف به اعتیاد، ناگهان انسان‌های متمدن به خود آمده و تدابیری جهت نظارت و کنترل این مواد اندیشیدند و در قالب گروه‌ها و سازمان‌های مختلف ملی، منطقه‌ای و بین‌المللی با تصویب قوانین و طرح‌های حقوقی یا اقدامات عملی و انتظامی تاریخ مبارزه با مواد مخدر را شکل دادند. از میان انواع راهکارهای مبارزه با مواد مخدر، ریشه‌ای‌ترین تلاش در مقابله با این پدیده‌ی شوم، به شکلی که بتواند جامعه را از این آفت‌ها محافظت کند، پرداختن به فعالیت فرهنگی در زمینه‌های گوناگون اعتقادی، فکری، هنری، تبلیغی و... است. نکته‌ی مهم در کیفیت تقابل فرهنگی با مشکل مواد مخدر توجه به ویژگی‌های فرهنگی هر جامعه به‌ویژه در بعد عقاید مذهبی - با توجه به نقش مهم و اساسی مذهب در زندگی انسان‌ها - است.

دین اسلام به‌عنوان تنها شریعت جاودانی که تا ابد برای هر مشکل و شبهه‌ای پاسخ و راه حل ارائه نموده است، در قبال مسئله‌ی مواد مخدر، بدون رأی و نظر نیست. بنابراین تبیین حکم فقهی این مسئله علاوه بر آن‌که تکلیف شرعی همگان را نسبت به این موضوع مشخص می‌نماید، خود می‌تواند عاملی مهم در جهت پیشگیری و مقابله با اعتیاد و سایر جرائم مواد مخدر به شمار آید.

این کتاب باهدف دستیابی به نگاهی روشن از دیدگاه اسلام نسبت به پدیده‌ی مواد مخدر در ۳ فصل تنظیم شده است. فصل اول به شناخت کلی مواد مخدر و مباحث مقدماتی و ظهور و گسترش این مواد در ایران و جهان می‌پردازد، در فصل دوم به ادله و مستندات فقهای امامیه و عامه در حرمت استعمال مواد مخدر پرداخته شده و در فصل سوم ضمن بررسی رابطه‌ی حکم استعمال با خرید و فروش مواد مخدر، حکم تکلیفی و وضعی و ادله و مستندات فقهای شیعه و سنی در حرمت خرید و فروش مواد مخدر بیان شده است.